

Huru kunna

djurplågerier

vid skogskörslor undvikas?

Av

O. Rusila.

Prisbelönt tävlingsskrift
utgiven
av
Constance Ullner.

(Fri översättning från finskan.)

Helsingfors 1914,
Finska Litteratursällskapets tryckeri.

Vid de över allt i vårt land årligen återkommande skogskörslorna förekommer ständigt djurplågerier. Det är vårt ädlaste husdjur, hästen, som här faller offer för människans vinstbegär, då hon försöker draga den största möjliga ekonomiska vinst av skogen, vårt fattiga lands förnämsta naturrikedom.

Den viktiga roll hästen spelar vid nyss nämnda arbete är allmänt erkänd och den tacksamhetsskuld, i vilken vi stå till detta trogna, uthålliga djur, bör driva oss till att noggrant taga reda på anledningarna till djurplågeri vid skogskörslor.

Som bekant verkställas nästan alla skogskörslor på ackord, det enda sätt, som i praktiken är användbart. Fastän just detta bruk framkallar djurplågeri, kan saken, på grund av arbetets art, ej ordnas på annat sätt.

Skogskörslorna äro varandra tämligen lika, vare sig arbetet utgives av sågbolag, träsliperier eller vedhandlande. Angående körkarlarnes avlöning bestämmes vanligen först en lägre avgift, det må sedan gälla stock-, famn- eller kubikmått. Om körkarlarna finna dagspenningen för låg, skynda de att fordra likvid, för att sedan begiva sig till andra arbetsplatser. Stundom kvarhålla arbetsgivarne körkarlarne genom att småningom höja dagspenningen. Arbetsgivare använda detta tillvägagående, för att övertyga sig om, att de ej bevilja för stora ackord. Men ju mera ofördelaktigt

ackordet är för körkarlen, desto djupare sjunka rankorna i hästens sidor och desto oftare höres grova svordomar och piskslag från skogarna, där män med gamla utarbetade, ofta selbrutna hästar förhjälpas skogens jätteträd över första väglängden mot världsmarknaden.

Skogskörsloren i vårt land förrättas till största delen av jordbrukare, bönder och torpare. Då jordbruket ofta är föga givande och befinner sig på en primitiv standpunkt, är denna bi-inkomst för många mycket viktig, ja snart sagt oumbärlig och den enda för förhållandena lämpliga. Men nu har den stora tillgången på skogskörslor framkallat ett alldeles nytt yrkesskrå, som vaknar till liv varje höst, då slädföre inträffar. Detta yrkesskrå, som bildas av backstugusittare, råa dagdrivare o. s. v. består av de mest känslösa, ja yrkesmässiga djurplågarer. Dessa tillfälliga hästkarlar välja sig från marknadsplatserna de billigaste hästar, för att begagna dem i det tyngsta arbetet, och försöka så mycket möjligt är begagna sig av deras sista krafter. Många sådana hästar se redan vid inköpet utslitna ut, och likväl väntar dem en ännu tyngre börda än förut. Sådana djurs börda är dubbel. Ofta är deras föda dålig och otillräcklig. Nattkvarteret vanligen ute i köld och blåst. När sedan våren kommer, körsloren taga slut och man på marknaden betraktar dessa stackars hästar, vilka jordbrukarne ännu köpa till så kallade »sommardrängar», är deras yttre det bästa beviset på den dåliga, vårdslösa behandling som kommit dem till del.

Däremot befinna sig de i skogskörsloren deltagande jordbrukarenas hästar i alla avseenden i ett lyckligare läge. De tjäna sina ägare ofta under hela livet, och därför undvika dessa att överanstränga dem. De kunna annars också bättre sörja för sina hästars välbefinnande, då körsloren försiggå i närheten av gårdarna och hästarna kunna få tillbringa natten hemma. Naturligtvis finnas undantag även bland jordbrukarna, isynnerhet bland torparena, vilka på grund av fattigdom äro tvungna att hålla i arbete de sämsta hästar. Dock

hava de större möjlighet att skona sina dragare från djurplågerier i det de fodra dem med från hemmet taget foder.

Tillfälliga skogskörare däremot söka endast efter bästa tillfälle till förtjänst och föra oväsen efter behag i skogarna, dit lagens väktares öga sällan når.

De berömvärda åtgärder djurskyddsföreningarna vidtagit i det de anskaffat vakter till de största skogar där arbetet pågår, äro dock ej tillräckliga på grund av det stora arbetsområdet. I de stora skogarna, där 10- ja 100-tals hästar arbeta, kunna vakterna icke beakta enskildheter. Varje lass måste samlas på olika ställen och åtminstone delvis köras på obanade stigar till landsvägen. För en ovan eller okunnig körare gå då släden och seldonen sönder, och hästen blir just här genom alltför stora ansträngningar utsatt för djurplågeri.

I våra städer, där förhållandena även i andra avseenden äro bättre ordnade, finnes kontroll och ordningsstadgar för alla yrkesmän. Hästarnas ställning betryggas av denna omständighet redan därigenom, att den tvingar ägaren att hålla dem väl födda. Till och med den känslolösaste hästägare måste sålunda se till att hästen skötes väl, redan därför att dess penningevärde icke skall förminska.

Här finner man den enda förnuftiga utvägen även med avseende å skogskörarne och endast genom att anlita den når man det resultat, att de gamla och svaga hästarna få bli hos jordbrukarne, eller åtminstone befrias från de arbetsfält, där de nu lida såsom stumma offer för råheten och hjärtlösheten.

Det bästa och verksammaste medlet för undvikandet av djurplågeri i skogskörslorna är således *att grunda hela landet omfattande stadgar för skogskörslorna* och att få dem med det snaraste, på ett eller annat sätt, i lag stadfästade och i praktiken införda.

Om alla avlönade skogsarbetare underkastades sådana stadgar och sådan kontroll, vore totalresultatet absolut upp nått. Men dessa stadgar kunde även göras gällande endast

för tillfälliga vinterkörare, och det är just på dessa, som i varje avseende största uppmärksamheten bör riktas vid besvarandet av ovan anförda fråga.

Det vore av stor betydelse att få till stånd sådana stadgar för skogskörarena. På så sätt kunde väl alla de personer, som mot avlöning utföra skogskörslor, bringas till kännedom om att de, ehuru djupt inne i skogarna, dock ingalunda stå utom lagen. Genom stadgarna skulle de småningom komma till insikt om vad som fordras av dem och vilka handlingar som böra anses för brott mot Gud, lagen och mänskligheten. Nu ser det åtminstone ut som om detta vore obekant för mången. Alla veta nog att om man grymt piskar sin häst och någon medlem av djurskyddsföreningen råkar se det, så blir man ställd till laga ansvar. Såsom betecknande för den onaturliga åsikt folket ofta uttalar, må nämnas, att, då genom djurskyddsföreningens försorg någon utsliten häst fräntages dess ägare, kan man få höra yttras: »Visst är det synd att taga livet av en sådan häst. Man kunde först köra den till slut och döda den sedan». Enligt denna uppfattning skall således varje häst plågas tills den blir som ett benrangel, förrän den dödas, och tyvärr inträffar detta ofta. Ju mindre penningevärde en häst har, desto samvetslösare bemötes den. Det är ju ej stor skada om hästen stupar, tänker ägaren, svänger piskan och utropar: »Det är hästen som skall förtjäna pengar åt mig!» Så står det verkligen till och kommer att så förbliva, om man ej börjar motarbeta detta missförhållande med snabba och verksamma åtgärder.

Det är ej min avsikt att i sammanhang med denna skrivelse föreslå några detaljerade stadgar för dessa yrkesskogskörare. Jag vill endast påpeka några viktiga synpunkter, vilka i främsta rummet borde tagas i betraktande vid stadgarnas uppgörande.

Den viktigaste och kanske mest svårlösta frågan är huru man kunde få till stånd de tilltänkta kontrollnämnderna i kommuner, där det ej finnes veterinärläkare. Bäst

vore om i sådana kommuner kontrollnämnden bestod av länsmannen, poliskonstapeln och kommunalordföranden, eller någon annan lämplig person, med insikt i frågan. Nämnden skulle sammanträda på förut tillkännagivna dagar på höstvintern och i enlighet med stadgarna antingen godkänna eller förkasta hugade körkarlars hästar. Åt varje godkänd person skulle vid tillfället givas stadgar för körsorna och tillståndsbevis, på vilket antecknats ägarens namn och hemort samt hästens noggranna kännetecken, dessutom tid och ort varest beviset utfärdats, jämte kontrollnämndens underskrift eller stämpel.

Avgiften för kontrollen skulle ställas så låg som möjligt, och tillståndsbevisen tryckas, om man ej ansåg för bättre att foga dessa formulär i slutet av stadgarna. Även skulle djurläkarne och kontrollnämnden likställa kontrollavgiften och kunde i kommuner, där djurläkare ej finnes, kontrollavgifterna användas såsom en blivande fond för avlöning av en djurläkare. Det vid hästkontrollen utfärdade tillståndsbeviset skulle gälla för stundande vinter, förutsatt att samma häst användes för körsorna. I motsatt fall eller om anklagelser mot ägaren förekomma, måste vederbörande vid ny kontroll anskaffa nytt tillståndsbevis.

Vid kontrolleringen torde även iakttagas att varje hästägare är skyldig anskaffa behjälpligt stallrum åt sin häst till natten, alltid förse den med ett gott täcke och se till att slädarna äro försedda med bromsar både för uppförs- och nedförsbackar.

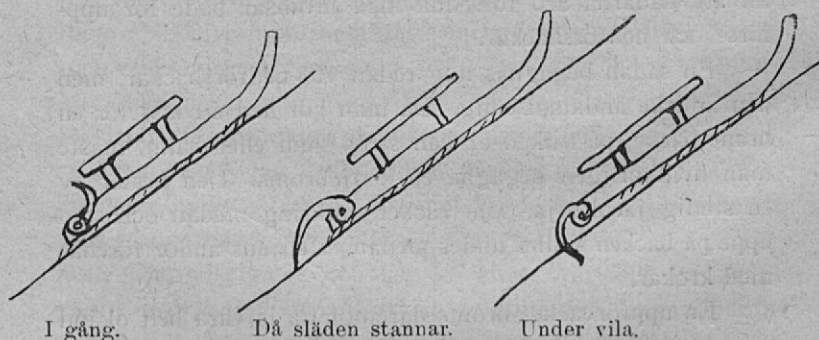
En sådan begagnas nog redan vid nedförsbackar, men den är icke ändamålsenlig. Då man kör ned ett lass för en brant backe, på vilken ej kan strös sand eller halm, måste man ovillkorligen begagna en kedjebroms. Den består av en stadig järnkedja, som räcker omkring medan och som uppe på backen ställes under medan. Kedjans ändor förenas med krokar.

En uppförbackes-broms däremot torde vara helt okänd för våra hästkarlar. Den hindrar släden från att skrinna till-

baka om hästen för halkans skull snavar eller annars är för svag att draga lasset med ens uppför backen. Jag är övertygad om dess ändamålsenlighet, och den begagnas allmänt i Amerika, där den torde vara uppfunnen. Den är mycket enkel, och varje smed på landet kan förfärdiga en sådan om han får en till prov. Den består av en järnkrok, vars gaffelformade ända inpassas och med en järnbult fastgöres vid medan. Den andra ändan, som är böjd som en krok, smides från gafflarnas föreningspunkt runt avsmalnande, och slutar i en vass och stark udd.

En sådan inrättning är till en utomordentlig lättnad för hästen. Därförutan är den aldrig i tillfälle att vila sig, ty lasset tynger obarmhärtigt nedåt även då hästen står. Denna broms fungerar alltid. Så snart släden litet skinner bakåt, tränger krokens nedre udd i vägytan, dess djupare ju mera släden slinter, tills gafflarnas föreningspunkt möter medans ända, mot vilken den stöder sig och över vilken den ej kan komma.

Det är nästan tillräckligt att fästa bromsen endast i ena medan. Den lossnar även av sig själv så snart lasset ånyo kommer i rörelse. Bromsen har dessutom en sådan ställning, att den, då släden är tom, alls icke hindrar hästens vändningar och tillbakagående. Inrättningens praktiska nytta framgår väl bäst genom praktiken. Jag vill dock ge-

I gång.

Då släden stannar.

Under vila.

nom följande ritningar giva en mera åskådlig bild av denna såkallade uppførsbacke-broms.

Med avseende å stadgar för skogskörslor borde dessa, utom officiella bestämmelser rörande yrkets utövande och hästens bemötande, även innehålla motsvarande punkter för bestraffning vid överträdelser, ävensom några viktiga råd angående hastiga sjukdomsfall, vilka fordra snabba åtgärder för hästens räddande.

Om de av mig här framställda förslagen skulle gillas och om man kunde få under stadgar och kontroll den oordnade hopen av vinterkörkarlar, skulle detta även förutsätta att skogsköpare och arbetsgivare, för vilka körslorna för rättas, icke skulle få begagna andra hästar än sina egna, eller sådana, vilkas körare äro i besittning av tillståndsbevis.

Man tvivlar måhända på att mina förslag i praktiken kunde förverkligas. Enligt min mening bör det dock kunna ske och bliva till stor nytta ej blott för djuren, men även för själva djurplågarne, mot vilka ett skarpt klander nu riktas. Endast ett fåtal av dem äro så obemedlade, att de på grund därav vore tvungna att lägga sig till de uslaste och billigaste hästarna. Djurplågarne yttra sig ungefär så här: »Det kan göra detsamma här i skogen hurudan hästen ser ut och går det huru illa som hälst, så får jag i alla fall betalt för huden!»

Den körare, som betalat tre till fyra hundra mark för sin häst, har en helt annan syn på saken. Han förser sin häst så väl med gott stallrum, som med kraftig föda; han egnar den omsorgsfull vård och låter aldrig sin dyra häst draga för tunga lass.

Så fort körkarlarne erhållit lämpliga stadgar, kan man vänta en förbättring i deras sätt att behandla sina hästar. Vid överträdelse av stadgarna äro kamraterna i allmänhet färdiga att göra vederbörande uppmärksamma härfpå.

Att för arbetsgivarne utarbete stadgar med avseende å körkarlarne vore ej rättvist, ty vidtagandet av sådana

åtgärder, som ifrågavarande stadgar kunde föreslå, tillkomma närmast polismyndigheterna.

Om sålunda även lättare sätt kunde finnas för att få denna fråga löst, skulle de i varje fall endast skenbart förbättra missförhållandena. Djurvännerna skulle fortfarande få vara övertygade om att hundratal utslitna, sjuka hästar under de långa vinternätterna stå stelfrusna under bar himmel, inväntande morgonen, som för dem endast medför nya plågor och ansträngningar.

Vid alla dessa förhållanden förutsättes att djurplägerierna utövas antingen till följe av ett rått och grymt sinne-lag, eller till följe av snikenhet och vinstbegär.

För att belysa saken från en annan sida, är jag i tillfälle att beskriva de åtgärder man i Amerika på därvarande stora arbetsfält vidtagit, för att underlätta och påskynda arbetet för hästen. Där planlägges systematiskt redan om sommaren alla vägar i de skogar, där vinterkörslorna komma att vidtaga. De rödjas och ojämnheterna jämnas omsorgsfullt. Senare och efter hand som träd fällas, köras de i högar invid dessa rödjade vägar.

När snön fallit komma skilda arbetare för att gjuta vatten på vägarna så att de tillfrysas. Då först börja de egentliga körslorna och då vägen alltjämt hålles i ordning, kan man utan möda forsla otroligt stora lass på den. Vid lassens utforslande från skogen har dessutom varje hästkörare en medhjälpare, som avlägsnar de största hindren från vägen. På alla skogsbolags arbetsområden finnes dessutom redan förut uppförda stall för hästarna. I de flesta fall äger bolaget de hästar, som utföra arbetet, och av den orsaken övervakas noga att djuren bliva väl skötta. En oduglig körkarl får inom kort avsked.

Om skogsbolagen även i vårt land skulle från sin sida vidtaga åtgärder för underlättande av skogskörslorna, skulle de få sin belöning, och slippa med mycket mindre omkostnader.

Dessa i Amerika antagna bruk kunna ingalunda hos

oss tillämpas i alla hänseenden. Men genom att hålla vägar i ordning skulle dock även i vårt land arbetet betydligt underlättas. Ingen enskild forman åtager sig att under arbetstiden rödja vägar, och så släpas lassen med stor möda över stockar och stenar. Om sådana missförhållanden kunde undanrödjas, skulle hästarnas ansträngningar i hög grad förminskas.

Det är på grund av egna erfarenheter jag fattat penan och sökt besvara den svårlösta frågan om undvikandet av djurplågerier vid skogskörslor. Måtte energiska åtgärder för motarbetandet av nämnda missförhållanden i en snar framtid vidtagas och måtte de medföra ljusare framtidsdagar för vårt ädlaste husdjur, hästen!

Prenumerera på

„Finlands Djurskydd”,

djurskyddsföreningarnas i Finland tidskrift,
som sedan 20 år tillbaka utkommer i 12

16-sidiga häften per år.

Pris jämte postporto 2: 60.

---

och tillämpa i sin verksamhet. I det förhållande som gäller
 för en offentlig myndighet, dock så att den inte skall på
 något sätt kunna påverka eller på annat sätt påverka
 myndighetens verksamhet eller dess resultat. Om sådana
 förhållanden skulle föreligga skulle de kunna utgöra
 hinder för verksamheten.

Det är på grund av detta förhållande som det är nödvändigt
 att vidta åtgärder för att förhindra att sådana förhållanden
 uppstår. Detta kan göras på olika sätt, till exempel genom
 att förbjuda offentliga tjänstemän att utöva andra yrken
 eller verksamheter samtidigt som de utövar sina offentliga
 funktioner. Detta kan också göras genom att förbjuda
 offentliga tjänstemän att utöva andra yrken eller verksamheter
 som kan påverka eller på annat sätt påverka myndighetens
 verksamhet eller dess resultat.

Prisnummer 12

Finlands Djurskydd

Djurskyddsförordningarna i Finland utgöra
 som sedan 20 år tillbaka utkommer i 12
 10-sidiga häften per år.
 Pris jämte porto 2: 00.